

R O Z S U D O K

V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a členov senátu JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne **R. c. T. a.**, so sídlom v T., H. č. X, IČO: X, zastúpenej S., s.r.o., so sídlom v B., IČO: X., proti žalovanému **LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**, so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie SNP č. 8, IČO: 36 038 351, zastúpenému JUDr. E. M., advokátkou so sídlom v Z., **o vydanie nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 8 C 66/2007, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. apríla 2010 sp. zn. 8 Co 145/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolenie **z a m i e t a .**

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Komárno rozsudkom zo 4. februára 2009 č.k. 8 C 66/2007-439 uložil žalovanému v lehote 30 dní vydať a navrátiť žalobkyni vlastníctvo k nehnuteľnostiam zapísaným Katastrálnym úradom v Nitre, Správou katastra Komárno na liste vlastníctva č. X., pre katastrálne územie X ako parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m² a parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m² spolu s dokumentáciou špecifikovanou vo výroku rozsudku (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). Žalobkyni nepriznal náhradu trov konania. Žalobkyňu považoval za oprávnenú osobu

v zmysle § 2 zákona č. 165/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľnostiam cirkvám (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z.z.“), vychádzajúc aj zo zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 308/1991 Zb.“), podľa ktorého je Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike štátom registrovaná cirkev. Vo veci podávala žalobu R. c. B.-t. a, ktorá mala právnu subjektivitu a v priebehu konania došlo k zmene názvu z R. c. B.-t. a. na R. c. T. a. s tým istým sídlom. Táto arcidiecéza má na základe Slovachiae sacrorum Antistites zo 14. februára 2008 kontinuitu po B.-t. a., ktorá bola zriadená apoštolskou konštitúciou Qui divino Pápeža Pavla VI. z 30. decembra 1977 ako T. a. a premenovaná dekrétom Kongregácie pre biskupov z 1. marca 2005 na B.-t. a. Z pozemnoknižnej vložky č. X. pre katastrálne územie CH. zistil, že ako vlastníč sporných nehnuteľností bolo zapísané O. a. (zahraničný právny subjekt) a že pod čd. X. je zápis, z ktorého vyplýva, že podľa prídelovej listiny Okresného národného výboru v Hurbanove z 15. marca 1955 bolo vložené vlastnícke právo titulom prídelu pre Československý štát – štátny majetok, národný podnik v Bajči. Pokiaľ ide o cirkevný majetok uviedol, že tento bol upravovaný osobitne a nebol riešený po vzniku Československej republiky. Podľa zmluvy Modus Vivendi uzatvorenej medzi Československou republikou a Svätou stolicou 17. decembra 1927, ktorá nadobudla platnosť 2. februára 1929, a ďalšími cirkevnými konštitúciami Praescriptonium sacricanti a Qui divino, bola zriadená samostatná Slovenská provincia. Svätá stolica v súlade s Modus vivendi rozhodla, že nehnuteľný a hnuťelný majetok na území Československej republiky patriaci pôvodne O. a. pripadá T. a. ., ktorá mala sídlo v T.a vláda Československej republiky toto rozhodnutie uznala. Svätá stolica územne zladila hranice diecéz so štátnymi hranicami a neponechala diecézám mimo územia Československej republiky žiadnu časť nehnuteľného alebo hnuťelného majetku nachádzajúceho sa území Československa. Apoštolská konštitúcia Praescriptonium sacricanti a Qui divino sú v plnom súlade aj so Základnou zmluvou Slovenskej republiky so Svätou stolicou z 24. novembra 2000, ako aj so zákonom č. 308/1991 Zb. Vzhľadom na to uzavrel, že Rímskokatolícka cirkev so sídlom na Slovensku je na základe právneho nástupníctva vlastníčkou všetkých nehnuteľností pôvodne zapísaných v pozemkových knihách na zahraničné právne subjekty, teda ja na O. a.. Vlastnícke právo k uvedeným nehnuteľnostiam nemohla vykonávať, lebo na tieto bola štátom uvalená dočasná správa a následne ich štát cirkvi odňal niektorým zo spôsobov uvedených v § 3 zákona č. 161/2005 Z.z. Keďže žalobkyňa svoje právo uplatnila výzvou zo 7. apríla 2006 včas

v zákonom stanovenej lehote (§ 5 zákona č. 161/2005 Z.z.) a predmet, vydania ktorého sa domáhala, nebol sporný, a k odňatiu vlastníctva došlo spôsobom uvedeným v § 3 zákona č. 161/2005 Z.z., žalobe v celom rozsahu vyhovel. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 150 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie oboch účastníkov rozsudkom z 29. apríla 2010 sp. zn. 8 Co 145/2009 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil a v časti náhrady trov konania ho zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Odvolací súd s poukazom na § 219 ods. 2 O.s.p. sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa vo veci samej. Zároveň samostatným výrokom vyslovil, že proti rozsudku je prípustné dovolanie (§ 238 ods. 3 O.s.p.) a za otázku zásadného právneho významu považoval otázku právneho nástupníctva žalobkyne po O. a. ako v pozemnoknižnej vložke č. X. pre katastrálne územie CH. evidovanom vlastníkovi. Výrok o náhrade trov konania zrušil pre jeho nepreskúmateľnosť (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Proti potvrdzujúcemu výroku tohto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný a žiadal, aby dovolací súd rozsudky odvolacieho ako i prvostupňového súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolateľ nesúhlasil s právnym názorom súdov o právnom nástupníctve žalobkyne a uviedol, že Svätá stolica mohla a môže nakladať s majetkom jednotlivých samostatných cirkevných právnických osôb len za podmienok stanovených kanonickým právom, pričom žalobkyňa nepredložila dôkaz o tom, že akákoľvek cirkevná vrchnosť alebo samotný pôvodný pozemnoknižný vlastník, by na ňu previedli majetok O. a. Poukázal na to, že zmluva Modus vivendi nemala a ani nemá charakter medzinárodnej zmluvy, bola výsledkom len diplomatických nôt medzi československou vládou a Svätou stolicou a snahy Svätej stolice o vytvorenie samostatnej cirkevnej provincie, pričom z jej obsahu nevyplýva riešenie právneho nástupníctva v majetkových veciach na žiadnu cirkevnú právnickú osobu. Právne nástupníctvo žalobkyne v majetkových veciach po pôvodnom pozemnoknižnom vlastníkovi nevyplýva ani zo Základnej zmluvy uzavretej medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou v roku 2000. Ďalej uviedol, že žalobkyňa „nedisponuje“ žiadnym dokumentom, ktorý by podľa vnútorných predpisov Rímskokatolíckej cirkvi, Apoštolských konštitúcií z roku 1937 a 1977, uznesenia Konferencie biskupov Slovenska zo 14. septembra

1995 a súčasne aj podľa všeobecne záväzných právnych predpisov Slovenskej republiky alebo aj Československej republiky dokazoval, že bola v minulosti, resp. v rozhodnom období v dôsledku rozdelenia územia, v ktorom sa nachádzal majetok O. a, ich vlastníčkou, nakoľko cirkevná vrchnosť ani samotné O. a. z príležitosti členenia diecéznych hraníc nevydali žiadny dokument o súčasnej zmene vlastníctva k pozemkom; iba O. a., ktoré doteraz právne nezaniklo, mohlo o svojom majetku rozhodnúť v prospech iného subjektu, a to tak v súlade s cirkevným ako i svetským právom. Zmluva Modus vivendi ako i Apoštolské konštitúcie riešili iba usporiadanie hraníc jednotlivých diecéz, pričom takáto úprava neznamenal automaticky aj zmenu vlastníckych vzťahov k majetku, ktorý sa nachádzal na území zmenených diecéz. Pokiaľ ide o záver súdov, podľa ktorého sa vlastníkom nehnuteľností pôvodne patriacich Ostrihomu, stala A. a. v T., poukázal na to, že A. a. v T. nemala samostatnú právnu subjektivitu, túto nadobudla až apoštolskou konštitúciou Qui divino, ktorou bola povýšená na T. a. a v tom čase jej už nemohlo byť odňaté vlastníctvo k predmetu sporu, nakoľko v roku 1977 nehnuteľnosti už vlastnil štát.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť vzhľadom na vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), preskúmal rozsudok v napadnutej časti bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. V prípade dovolania pripusteného odvolacím súdom v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), a to práve len v konkrétne vymedzenej otázke. V dovolacom konaní môžu byť v takom prípade predmetom súdneho posudzovania iba právne otázky, pre ktoré bolo pripustené dovolanie.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; existenciu väd tejto povahy však dovolací súd nezistil.

Uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. možno odvolaciemu súdu vytknúť, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval.

V danej veci je predmetom preskúmania dovolacím súdom právna otázka, pre ktorú odvolací súd pripustil dovolanie, a to otázka právneho nástupníctva žalobkyne po O.a. ako v pozemnoknižnej vložke č. X. pre katastrálne územie Ch. evidovanom vlastníkovi. Dovolací súd posúdenie uvedenej právnej otázky odvolacím súdom považuje za správne.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa odseku 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov, ktoré majú právnu subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3. Toto ustanovenie v otázke právnej subjektivity jednotlivých cirkví a náboženských spoločností odkazuje na zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, ktorý priznáva právnu subjektivitu všetkým cirkvám a náboženským spoločnostiam registrovaných štátom (§ 4 ods. 3).

Rímskokatolícka cirkev bola na území Slovenska štátom uznaná cirkev aj v období, ktoré je podľa zákona č. 161/2005 Z.z. rozhodné pre zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam a bola vlastníkom

aj tých nehnuteľností, ktoré boli v čase odňatia štátom vedené v pozemkových knihách na O. a. alebo iný zahraničný právny subjekt rímskokatolíckej cirkvi. O. a. nemala k týmto majetkom v období odňatia štátom už žiadne práva ani de facto ani de iure. Svätá stolica im právo spravovať tieto majetky odňala 29. mája 1922 a právne toto územie aj odčlenila od O. a. a pripojila k T. a. a. dňa 2. septembra 1937.

Vzťahy medzi Československou republikou a Svätou stolicou boli upravené medzinárodnou zmluvou *Modus vivendi*, uzavretou 17. decembra 1927, ktorá nadobudla platnosť 2. februára 1928. Touto zmluvou bol stanovený spôsob a zásady nového ohraničenia československých diecéz. Podľa článku I tejto zmluvy Československá republika uznala, že len Svätá stolica má právo ohraničiť svoje diecézy a súčasne sa Svätá stolica zaviazala, že žiadna časť Československej republiky nebude podriadená ordinárovi, ktorého sídlo je za hranicami Československej republiky a že žiadna československá diecéza nebude presahovať štátne hranice. V článku II tejto zmluvy sa strany dohodli, že nútená správa nehnuteľných a hnutelných cirkevných majetkov v Československu je dočasná, až do uzatvorenia dohody určenej v článku I a zveruje sa komisii pod predsedníctvom episkopátu príslušného územia.

V súlade so zmluvou *Modus vivendi* Svätá stolica Apoštolskou konštitúciou „*Ad ecclesiastici regiminis incrementum*“ z 2. septembra 1937 určila obvody diecéz na území Československej republiky tak, aby sa kryli so štátnymi hranicami. Touto Apoštolskou konštitúciou bolo rozhodnuté aj o rozčlenení O. a. tak, že územie O. a. ležiace na území Československej republiky sa od nej odčlenilo a táto časť prešla na samostatnú cirkevnú jednotku – T. a. a. Svätá stolica tým územne zladila hranice diecéz so štátnymi hranicami a rozhodla o tom, že hnutelný a nehnuteľný majetok na území Československej republiky patriaci pôvodne O. a. pripadá T. a. a, ktorá mala sídlo v T.

Aj ďalšie Apoštolské konštitúcie „*Praescriptio sacrosancti*“ a „*Qui divino*“ potvrdili krytie hraníc slovenských diecéz s československými štátnymi hranicami a sú v plnom súlade aj so Základnou zmluvou medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 (článok 3 ods. 2 a článok 19), Ústavou Slovenskej republiky (článok 20 a článok 24), ako aj so zákonom č. 308/1991 Zb. (§ 6 ods. 1 písm. g/).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, právne normy a historické relevantné dokumenty je nepochybné, že v období rozhodnom pre zmiernenie niektorých majetkových krívd

spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, bola Rímskokatolícka cirkev so sídlom na Slovensku na základe právneho nástupníctva podľa územného princípu vlastníkom všetkých nehnuteľností, pôvodne zapísaných v pozemkových knihách na zahraničné cirkevné právne subjekty, teda aj na O. a. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky a v iných rozhodnutiach, napr. vo veci sp. zn. 3 Cdo 119/2002, sp. zn. 2 Cdo 208/2009, pričom vo veci sp. zn. 2 Cdo 208/2009 v dôsledku ústavnej sťažnosti žalovaného rozhodoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý uznesením z 25. mája 2011 sp. zn. IV. ÚS 216/2011 sťažnosť, v ktorej žalovaný namietal porušenie jeho základných práv, spočívajúce okrem iného v nesprávnom riešení otázky právneho nástupníctva žalobkyne po pôvodnom vlastníkovi nehnuteľnosti O. a. dovolacím a odvolacím súdom, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Rovnako rozhodol Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením z 21. mája 2009 sp. zn. III. ÚS 142/2009 o ústavnej sťažnosti žalovaného vo veci Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9 Co 232/2007.

Z uvedeného vyplýva, že v rámci, ktorý bol vymedzený nastolením otázky zásadného právneho významu, sa žalovanému v dovolacom konaní nepodarilo spochybníť správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Dovolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že v dovolaní je neopodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Nakoľko dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní (procesne) úspešnej žalobkyne vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobkyne náhradu trov dovolacieho konania, lebo v zákonom určenej lehote nevyčíslila požadovanú náhradu trov dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 a 2 O.s.p.) a zo spisu okrem trov právneho zastúpenia iné trovy žalobkyne nevyplývajú.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2012

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková